

Program Lubuskiego Kuratora Oświaty

Spełniaj marzenia – sięgaj gwiazd

Gorzów Wielkopolski, sierpień 2024 r.

Wstęp

Program Lubuskiego Kuratora Oświaty *Spełniaj marzenia - sięgaj gwiazd* jest propozycją dla szkół i placówek kształcenia specjalnego zachęcającą do diagnozy uzdolnień swoich uczniów i podjęcia systemowych działań ukierunkowanych na samorealizację, spełnienie, osiąganie sukcesów. Działania zaproponowane w Programie skierowane są do każdego ucznia i dziecka, niezależnie od rodzaju czy stopnia niepełnosprawności.

Osoby zdolne i uzdolnione to te, które cieszą się uznaniem społeczeństwa z powodu wyjątkowych osiągnięć i twórczych dokonań. Posiadają ponadprzeciętne, choć niekoniecznie najwyższe zdolności ogólne, są zaangażowane zadaniowo i twórcze. Zdolności mogą przejawiać się w różnych działaniach człowieka.

Problematyka wybitnych zdolności dotyczy osób w każdym wieku. Jednakże, psychologia czy pedagogika, koncentrują się przede wszystkim na wybitnie uzdolnionych dzieciach. Zadaniem rodziców, nauczycieli, wychowawców jest wczesna ich identyfikacja, umożliwiająca ukierunkowanie oddziaływań na rozwój potencjału każdego dziecka. Istotną kwestią jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: czy o zdolnościach, uzdolnieniach można mówić w przypadku osób z niepełnosprawnością? Charakterystyczne wydaje się, że wciąż istnieje podejście do niepełnosprawności skoncentrowane na deficytach i rehabilitacji rozumianej jako działania naprawcze, których celem jest przede wszystkim *gonienie* normy. Jak wskazuje Katarzyna Parys¹, rozważania dotyczące zjawiska twórczości i kreatywności w kontekście niepełnosprawności intelektualnej wciąż są przyjmowane z dużą rezerwą. Lata myślenia o osobach z niepełnosprawnością intelektualną przez pryzmat ograniczeń, słabości, utrudniają dostrzeżenie w ich działaniach pierwiastków twórczych czy kreatywnych. Tymczasem, Katarzyna Parys w swoich badaniach dotyczących kreatywności, a realizowanych w grupie uczniów z niepełnosprawnością intelektualną lekkiego stopnia, stwierdziła, że większość (65,4%) uczniów wykazuje przynajmniej w jednej dziedzinie taki poziom umiejętności twórczych, który na tle grupy ocenić można jako wysoki. Dominacja diagnozy negatywnej, nastawionej na wykrywanie deficytów, braków i trudności, zaowocowały zbudowaniem obrazu osoby z niepełnosprawnością na zasadzie przeciwieństw i kontrastów. Odejście od medycznego modelu niepełnosprawności na rzecz paradygmatu społecznego umożliwia diagnozę zdolności twórczych i kreatywności osób z niepełnosprawnością. Zmienia ono rzeczywistość kształcenia osób z niepełnosprawnością, ale również perspektywę realnego wpływu na ich wizerunek i odbiór społeczny. Obszar badań nastawiony na diagnozowanie zdolności i uzdolnień dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością staje się obecnie jedną z ciekawszych perspektyw badawczych podejmowanych w pedagogice specjalnej.

¹ K. Parys, *Przestrzeń dla kreatywności uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim*, Kraków 2013, s. 15

Cele programu

Celem głównym Programu Lubuskiego Kuratora Oświaty *Spełnij marzenia - sięgaj gwiazd* jest realizacja działań zmierzających do identyfikacji i rozwoju predyspozycji, zdolności, zamiłowań i zainteresowań każdego ucznia. Program dedykowany jest dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością, uczęszczających do przedszkoli, szkół i placówek kształcenia specjalnego z terenu województwa lubuskiego oraz ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom i wychowawcom.

Zaproponowane działania mają za zadanie zainspirować nauczycieli oraz ukierunkować pracę szkół i placówek na dostrzeganie potencjału rozwojowego każdego dziecka bez względu na ograniczenia wynikające z niepełnosprawności. Rolą nauczycieli jest tutaj stwarzanie możliwości do samorealizacji i osiągania sukcesu na miarę możliwości każdego dziecka w działalności artystycznej, sportowej, politechnicznej oraz innej wynikającej z indywidualnych predyspozycji i zainteresowań.

Harmonogram działań

Realizacji celów programu służą działania skierowane do szkół i placówek kształcenia specjalnego ujęte w poniższym w harmonogramie.

L.p.	Działanie	Termin realizacji	Osoby odpowiedzialne
1.	Powołanie przez Lubuskiego Kuratora Oświaty Zespołu ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i>	Sierpień 2024 r.	Lubuski Kurator Oświaty
2.	Opracowanie Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i>	Sierpień 2024 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO
3.	Zaproszenie do udziału w Programie szkół i placówek kształcenia specjalnego województwa lubuskiego: - ogłoszenie na stronie www KO; - informacja w mediach społecznościowych; - przekazanie informacji o Programie na platformie PILKO oraz drogą e-mail - poinformowanie o Programie dyrektorów szkół i placówek podczas narady z dyrektorami szkół i placówek kształcenia specjalnego	Sierpień 2024 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO
4.	Wykład on-line dla dyrektorów szkół i placówek kształcenia specjalnego <i>Wspieranie uzdolnień uczniów</i>	Wrzesień 2024 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO

	ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi dr Urszula Gembara, psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zielonej Górze		Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze
5.	Opracowanie szkolnych programów działań wspierających identyfikację i rozwój predyspozycji, zdolności, zamiłowań i zainteresowań każdego ucznia: - przedstawienie szkolnego programu do zaopiniowania Radzie Pedagogicznej; - zapoznanie z założeniami programowymi rodziców, opiekunów uczniów; - zamieszczenie na stronie internetowej szkoły oraz profilu w mediach społecznościowych informacji o przystąpieniu szkoły do programu LKO	Do 20 września 2024 r.	Dyrektorzy szkół i placówek kształcenia specjalnego przystępujący do Programu
6.	Zebranie deklaracji szkół i placówek o przystąpieniu do Programu za pomocą elektronicznego systemu ankiet	Do 30 września 2024 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO
7.	Realizacja zaplanowanych działań w szkołach i placówkach	Wrzesień 2024 r- czerwiec 2025 r	Szkoły i placówki województwa lubuskiego, które przystąpiły do programu LKO <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i>
8.	Lekcja otwarta Zbigniew Lewkowicz- nauczyciel WF w ZSS14, Przewodniczący Zarządu Gorzowskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych <i>Start</i> oraz trener sekcji lekkoatletycznej Związku. Trener kadry narodowej i trener koordynator kadry paralimpijskiej.	Październik 2024 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO, ZSS 14 w Gorzowie Wielkopolskim
9.	Monitorowanie realizacji Programu w wybranych szkołach i placówkach:	Wrzesień 2024 r- czerwiec 2025 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO

	- konsultacje i wsparcie w bieżącej realizacji Programu - spotkanie on-line z dyrektorami szkół, które przystąpiły do Programu, wymiana doświadczeń, dobre praktyki.	Luty 2025 r.	
10.	Opracowanie i udostępnienie szkołom i placówkom wzoru sprawozdania z realizacji Programu	Maj/ czerwiec 2025 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO
11.	Sprawozdanie z realizacji Programu w szkołach z uwzględnieniem efektów wg wzoru LKO	Do 30 sierpnia 2025 r.	Szkoły i placówki województwa lubuskiego, które przystąpiły do programu LKO <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i>
12.	Podsumowanie realizacji programu: - zapoznanie się ze sprawozdaniami szkół i placówek; - wyłonienie szkół i placówek wyróżniających się w realizacji Programu; - zorganizowanie uroczystej gali wręczenia wyróżnionym szkołom statuetek Lubuska Gwiazda 2024/2025	Wrzesień 2025 r. Październik 2025 r.	Zespół ds. Programu <i>Spełnij marzenia-sięgaj gwiazd</i> przy LKO

Propozycje zadań dla szkół

ROZWIJANIE ZDOLNOŚCI – ta forma działań przeznaczona jest przede wszystkim dla uczniów przeciętnie zdolnych. Obejmuje wspieranie zainteresowań i pasji, daje dzieciom możliwość odczucia sukcesu, skupia się na wspieraniu mocnych stron i koncentruje na indywidualnym podejściu. Kluczowa w tym sposobie jest rola nauczyciela, opiekuna.

UKIERUNKOWANIE ZAINTERESOWAŃ – skierowane do ucznia wszechstronnie zdolnego, zawierające pomoc przy krystalizacji dominującego obszaru uzdolnień i zainteresowań. Ważne w tym działaniu jest poszerzanie kontaktów ucznia z interesującymi osobami, a także dostarczanie mu ciekawych, problemowych tematów zadań i projektów. Dla tej formy działań optymalne będzie spotkanie z nauczycielami - pasjonatami.

WSPIERANIE TALENTU – dotyczy ucznia utalentowanego i koncentruje się na dwóch zakresach: rozwiązywanie problemów dziecka, często przejawiającego dysharmonię rozwoju, wspieranie emocjonalne i społeczne, tutoring, mentoring, rozwijanie twórczości, aktywizowanie rodziców i środowiska lokalnego;

- organizacja mistrzowskich warsztatów, prowadzonych przez specjalistów i ekspertów z danej dziedziny².

1. Diagnoza w zakresie rozwoju predyspozycji zdolności, zamiłowań i zainteresowań każdego ucznia.

Do podjęcia działań diagnostycznych zobowiązuje nauczycieli stosowny przepis rozporządzenia dotyczącego organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zgodnie z jego treścią pomoc psychologiczno-pedagogiczna polega m.in. na rozpoznaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych. Proces diagnozy ma również wskazać czynniki środowiskowe wpływające na funkcjonowanie ucznia w szkole, ponieważ celem oddziaływania pedagogicznego jest wspieranie potencjału rozwojowego ucznia, w tym ucznia zdolnego, i stwarzanie warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu szkoły oraz w środowisku społecznym.

Do wstępnego badania uczniów szkoły przystępujące do Programu mogą wykorzystać gotowe narzędzia. Przykładem jest Test Uzdolnień Wielorakich (TUW) udostępniony przez Ośrodek Rozwoju Edukacji <https://www.ore.edu.pl/2015/06/test-uzdolnien-wielorakich-tuw/>.

Proces diagnostyczny pozwoli nauczycielom na opracowanie planu działań z uwzględnieniem wszystkich sfer rozwoju, w tym sfery poznawczej, emocjonalno-społecznej, osobowości oraz motywacji.

2. Działania.

W ofercie szkoły i placówki kształcenia specjalnego oprócz zajęć ukierunkowanych na terapię i rehabilitację powinny się znaleźć takie, które umożliwią uczniom wykazującym określone predyspozycje rozwój szczególnych zdolności i zainteresowań. Mogą one przybrać różną formę realizacji, a ich dobór zależy od rozpoznania potrzeb, tradycji szkoły, możliwości współpracy z instytucjami zewnętrznymi. W katalogu działań mogą znaleźć się:

- działania wspierające predyspozycje i zdolności plastyczne dzieci i młodzieży;
- wspieranie predyspozycji i zdolności wokalnych, instrumentalnych i tanecznych indywidualnych i grupowych dzieci i młodzieży;
- działania wspierające predyspozycje i zdolności komunikacyjne dzieci oraz kreatywność językową;
- działania wspierające predyspozycje i zdolności myślenia twórczego oraz analityczno-logicznego;
- działania wspierające predyspozycje, zdolności i zainteresowania sportowe;
- inne działania wynikające z indywidualnego rozpoznania w szkołach i placówkach.

3. Współpraca z rodzicami.

² Za Iwona Czaja - Chudyba, Rozwijanie, ukierunkowanie i wspieranie (RUW) – sposoby stymulowania ucznia zdolnego w edukacji wczesnoszkolnej, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 2021 r.

Nieocenionym źródłem wiedzy dla nauczycieli są rodzice ucznia. To oni mogą dostarczyć informacji na temat preferowanych przez dziecko form aktywności, zainteresowań, a niejednokrotnie osiągnąć z poprzedniego etapu kształcenia lub aktywności pozaszkolnej. Pozyskanie rodziców do współpracy już na pierwszym etapie gwarantuje nie tylko uzyskanie zgody na udzielanie uczniowi przez szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej, która ma charakter dobrowolny, ale również ich czynny udział w rozwijaniu zdolności i predyspozycji dziecka.

Zadaniem szkoły przystępującej do Programu LKO *Spełniaj marzenia-sięgaj gwiazd* jest zapoznanie z założeniami programowymi rodziców, opiekunów uczniów. Propozycją do uwzględnienia w szkolnych programach są indywidualne konsultacje dla rodziców, grupowe prelekcje mające na celu poszerzenie wiedzy na temat pracy z uczniem przejawiającym określone predyspozycje, zdolności i zainteresowania oraz wsparcie ich w procesie wychowania i w opieki nad dzieckiem.

Współdziałanie z ośrodkami doskonalenia nauczycieli

W związku z realizacją Programu *Spełniaj marzenia-sięgaj gwiazd* Lubuski Kurator Oświaty zwróci się do dyrektorów ośrodków doskonalenia nauczycieli w województwie lubuskim z prośbą o uwzględnienie w ofercie szkoleniowej konferencji i warsztatów dotyczących metod rozpoznawania predyspozycji i uzdolnień oraz metod i form pracy z dziećmi zdolnymi, projektowania indywidualnych planów pracy z dzieckiem uzdolnionym z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.

Zadania Zespołu ds. Programu LKO *Spełniaj marzenia-sięgaj gwiazd*

1. Opracowanie Programu LKO *Spełniaj marzenia-sięgaj gwiazd*
2. Zorganizowanie wykładu on-line dr Urszuli Gembarry, psychologa Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Zielonej Górze pt. *Wspieranie uzdolnień uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*:
3. Zorganizowanie lekcji otwartej prowadzonej przez Zbigniewa Lewkowicza – nauczyciela WF w ZSS14, Przewodniczącego Zarządu Gorzowskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych Start oraz trenera sekcji lekkoatletycznej Związku, trenera kadry narodowej i trenera koordynator kadry paralimpijskiej.
4. Monitorowania w szkołach realizacji Programu:
 - udzielanie konsultacji i wsparcie merytoryczne w trakcie bieżącej realizacji programu;
 - zorganizowanie spotkania on-line z dyrektorami szkół, które przystąpiły do Programu, wymiana doświadczeń, dzielenie się dobrymi praktykami.
5. Opracowanie wzoru sprawozdania, analiza i wybór działań z różnych obszarów pracy szkół szczególnie wyróżniających się, wytypowanie szkół do tytułu *Lubuska Gwiazda 2024/2025*
6. Podsumowanie działań w szkołach:
 - zorganizowanie uroczystej gali podsumowującej realizację programu w szkołach, wręczenie statuetek szkołom za wyróżniające się działania.